

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Trozveza.

(Zgodovinski pomišljaj.)

Trozveza je mrtva. Več kot 30 letno zvezo je razdrila italijanska nezvestoba in zavrtnost. Nikoli več ne bo ta zveza nanovo oživela in največjo škodo bo imela na tem Italija sama, kajti kdo bo v bodoče še hotel imeti zaveznika v državi, ki postane v sili izdajica in zahrbtno napade svoje dosedanje prijatelje. Nezanosljivosti Italije nismo spoznali še-le maja 1915, ampak že od nekdaj je veljala ta država, kar se tiče njene politike, za eno najnezanosljivejših. „Če govorimo o Italiji“, pravi grof Reventlow, „in pravimo: Italija zastopa to ali ono politiko — je ta Italija često samo en sam mož, ki ga mogoče jutri že ni več, ker ga nosi in vrže časovno nepreračunljivo ljudsko mnenje.“ Mi že od nekdaj nismo veliko držali na italijansko zvestobo; mnogim se je dozdevalo sploh nedosledno, da je zlasti Avstrija zvezana z Italijo, ko bi moralo vendar pospeševanje iredentističnih stremljenj gotovih avstrijsko-italijanskih krogov kazati Avstrijo preje kot sovražnika Italije kakor njenega prijatelja.

Kako se je sklenila trozveza? Kako to, da je k tej zvezi pristopila Italija, čije ljudsko mnenje ji tako malo odgovarja? Na ta vprašanja skušajmo nakratko odgovoriti.

1. Dani predpogoji.

Že prvi pogled na zemljepisno karto nam pove, da so Nemčija, Avstro-Ogrska in Italija določene za skupno zvezo že po geografski legi. Združitev teh treh držav je zgradila skozi sredo Evrope močan zid od severnega do južnega morja in tako že naprej otežkočila položaj napada želnih sosedov. Za eventualne vojne operacije proti osrednjim silam je bila mogoča le še vzhodna in zahodna fronta; prava obkolitev je bila izključena.

Še mnogo važnejše pa je, da so vse tri države v enaki meri gojile skupno zanimanje za ohranitev miru in za nemoten napredek in razvoj. V letih 1866 do 1871 se je rodila za srednje-evropske velesile popolnoma nova doba; svetovna zgodovina jim je, kot trem novim državam, postavila

v svojem načrtu nove cilje. Leto 1866 je Avstro-Ogrsko končno ločilo od nemškega cesarstva in postavilo pred novo nalogo: združiti narode v eni državi k skupnemu delu in na ta način postati kulturni posredovalec za male narodne enote jugovzhodne Evrope. V teh letih 1870—71 je bilo ustvarjeno novo nemško cesarstvo pod vodstvom Prusije in mu je bila dana velika naloga, nemško ljudstvo, ki je bilo več stoletij needino in razcepljeno, spojiti v narodno in državno kulturno celoto, ki naj bi stremila po razvoju vseh svojih vrednotnih sil. Istotako je bilo leta 1871 delo italijanskega zedinjenja dovršeno. Italija, ki je do sedaj veljala v zgodovini le kot „geografski pojem“, je stopila prvokrat kot država na svetovno pozornost.

Iz tega se razvidi, da so morale vse tri države obrabiti glavno skrb na to, da za svoj bodoči novi razvoj zagotovijo mir. Pohlepu po osvojitvi sosednjih evropskih dežel niso bile udane. Bodočnost Nemčije z ozirom na njeno razširjenje je bila na vodi, to se pravi, da so njena stremjenja gledala na to, da si pridobi kolonij, da se more za svojo cvetočo industrijo zalagati s surovinami (bombaž) ter da si poišče ugodnih tal za svojo trgovino. Italijanski interesi pa so bili: moč na Sredozemskem morju in pridobitev vplivnejših pokrajin v severni Afriki. Za Avstrijo je prišel samo Balkan v poštev, pa tudi ne za osvojitve, ampak za pridobitev kulturnega in gospodarskega vpliva.

Natančno vzeto, so imele torej vse tri države eno potrebo: po ohranitvi miru v Evropi, da so se mogli nemoteno posvetiti rešitvi notranjepolitičnih problemov kakor tudi gospodarskemu razvoju in vplivu. Ta velika skupna potreba je tvorila pravzaprav podlago za postanek trozveze, ki po svoji naravi ni bila sklenjena za napad, ampak edino le za obrambo.

2. Predhodnik trozveze.

Dve evropski velesili sta prišli v poštev kot nevarnost za mir: Francija in Rusija. Z Rusijo je Avstrija prišla prav lahko v konflikt, ker je imela tudi Rusija na Balkan obrnjene oči (vsekakor na čisto

drug način kakor Avstrija; kajti cilj Rusije je bil razpad Turčije). Za Italijo in Nemčijo pa je bila Francija stalna nevarnost, za Italijo radi rivalnih stremljenj na Sredozemskem morju, za Nemčijo radi maščevalnosti za leto 1870/71. Trajalo pa je pač precej časa, predno je stopila na dan zveza srednjeevropskih držav. Njen pravi oče je Bismarek.

Ko je iz nemško-francoske vojske vzrastlo novo nemško cesarstvo, je bila za železnega kanclerja največja skrb, da to svoje delo zavaruje proti vsaki nevarnosti. Čeprav je mogla Nemčija brez vznemirjenja zreti na eventualni spopad s Francijo, bi bila vendar nova taka vojna težka ovira za povzdigo cesarstva. Pred vsem je mogla računati z možnostjo, da bo nekega dne stala Nemčija nasproti zvezi več sovražnikov. Treba je bilo tedaj misliti na zvezo, proti kateri bi se tudi več združenih moči pomišljalo začeti vojno.

V prvi vrsti je iskal Bismarek združitev z Avstrijo in Rusijo. Ker interesna nasprotja med Avstrijo in Rusijo na Balkanu v začetku 1870 niso bila še tako izrazita, se je ta zveza 1872 tudi sklenila; v tej trocesarski zvezi so bile tu vojaško najmočnejše sile združene — najzanosljivejša garancija za mir. Vendar zveza ni trajala dolgo (1872—1877). Njen konec je povzročila zlasti turško-ruska vojska (1877). Ta se je za Rusijo končala ugodno, vendar pa Rusiji ni bilo dano žeti popolnega uspeha svoje zmage. Mir, ki ga je sklenila s Turčijo v San Stefanu, so na berlinskem kongresu bistveno spremenili. Po miru v San Stefanu naj bi bila Srbija, Črnagora, Rumunija in Bulgarija (zadnja pod formalno turško odvisnostjo) od Turčije ločene, Armenija naj bi pripadla Rusiji. S tem razdejanjem Turčije pa niso bile zadovoljne druge velevlasti, zlasti Anglija in Avstrija ne, in zato je bil leta 1878 Bismarek sklical berlinski kongres, na katerem naj bi se mirovni pogoji odobrili ali zavrgli. Rusija se je morala zadovoljiti le z nekaterimi deli Armenije, autonomna Bulgarija je postala manjša (po miru v San Stefanu bi bila segala že do egejskega

morja), Bosna in Hercegovina stopita pod vojaško upravo Avstrije, Dardanele pa so ostale kakor preje za ruske bojne ladje zaprte. Ta rezultat je Rusijo očaral. Postala je nezaupna napram Nemčiji in uspeh Avstrije glede Bosne je dal zopet duška stari rivalnosti na Balkanu. Tako je postala nadaljna zveza Nemčije in Avstrije z Rusijo za prihodnost nemogoča. Ruska politika se je barvala vedno bolj s sovraštvom do Nemčije in Avstrije in se tako bližala francoski.

Po izločitvi Rusije iz trocesarske zveze je trajala dvoezveza med Avstrijo in Nemčijo štiri leta, dokler ni k tej zvezi pristopila Italija in prekrstila dvoezvezo s trozvezo. Povod k tej njeni priklopitvi je dal ravno berlinski kongres.

(Konec prihodnjic.)

Naše zidanice.

Dasi zelo slikovite, so naše zidanice vendar jako slabe kleti za vino.

Popolnoma ali po večini nadzemeljske kleti v njih, kojih vrata so proti jugu obrnjena in čestokrat, radi varnosti, še z železjem obita, so izpostavljena najhujšim spremembam toplote. Pozimi vino v njih zamrzuje, poleti pa v njih vre.

Zima in vročina zelo slabo vplivata na vino. V prenzurli kleti se vino skali, se ne more razvijati in se zlasti kislina v njem ne zmanjšuje, kar je pri naših, po večini kislil vinih, gotovo prav neugodno.

Še slabše pa vpliva na vino vročina. Sparjeno vino izgubi veliki del finih dišečih snovi (cvetico) in ogljikove kisline, katera dela vino rezko in pitno. V sparjenem vinu se pa posebno hudo pomnožujejo škodljive glivice, ki povzročajo v vinu kan, cik in zavrelko.

V nekaterih letih se na Dolenjskem pokvari na ta način na tisoče hektolitrov vina. Krivo je tega pred vsem slabo ravnanje z vinom, zlasti to, da se vino o pravem času ne loči od lahko gnijočih tvarin, to je od drož ali kaleža. S tem se še mnogi vinogradniki rad pobaha, češ, „to vino ni bilo še nikoli pretočeno, še zdaj leži na drožeh“. Tak izrek je le spričevalo rev-

LISTEK.

Moja pot k sv. Petru.

K Tekavčevi Mancí sem šla v vas in jo povabila s seboj k sv. Petru.

Že par let sem gojila v srcu tiho željo, da bi šla enkrat k sv. Petru, na ono visoko goro nad Sotesko, ki se kot najvišji vrh gorskega grebena vidi tako daleč naokoli. Venomer so mi pripovedovali, kako prijetno je zgoraj; kako je lep razgled, čist zrak, kako venča vrh zgodovinsko znamenita cerkva sv. Petra, nekdanj tako sloveča božja pot. Zanimali so me tudi Kočevarji, ondí bivajoči, ki govore sredi med nami svoje čudno nemško narečje.

Na nedeljo po prazniku sv. Petra in Pavla je gori vsako leto cerkveno žeganje. Kakor ustvarjen dan za moj namen. Sama hočem vse videti in okusiti. Zato sem se letos zagotovo odločila, da pojdem gori, če le ne bo prav preslabo vreme. Srnovati bi se morala, da službujem v bližini tako znamenitega hrba in bi ga ne bila nikoli obiskala.

Krasno jutro je poslal sv. Peter. Nobenega oblaka na nebesnem svodu. Hladna sapica veje po dolini. Kar vse vleče človeka ven v božjo naravo. Šle smo precej zgodaj, da bi lahko počasi se šetaje vse ogledale, kar bi se nama pojavilo zanimivega na poti. S seboj smo vzele velik kos kruha in še nekaj pečenega zraven, ker najbrž gori ne bo ničesar dobiti za želodčne zahteve. Kočevarji so že odnekdaj siromašni. Zemlja jim rodi radi dolge zime in zgodnje jesenske slane le krompir, bob, letno pšenico in oves. Drugo morajo vse kupiti. Kaj šele sedaj v vojski, ko še za drag denar ni dobiti skoraj najpotrebnejšega. Še to omenim: krilo sem oblekla nalašč najmodernejše ukrojeno. Tako široko, veste, in nagubano, kakor ga nosijo gospe na slikah iz srednjega veka. To pa zato, da bi pokazala drugim gospodičnam in tudi nekaterim kmečkim dekletom, ki pačijo svojo nošo in bi se rade oblačile kakor gospoda, kakšna je najnovejša moda. Zvedela sem namreč, da je večidel žužemberških in topljskih gospodičen v modi dve leti zadaj, da nosi še ona ozka krila,

tiste neumne vreče, ki v njih človek nikdar ni varen pred nesrečo, če bi bilo treba hitro bežati ali se globoko k tlom prikloniti. Prijateljica Manca mi je sicer zatrjevala, da se oblačijo po starem ne toliko radi nepoznanja najnovejše mode, ampak zato, ker jim primanjkuje denarja, da bi si kupile toliko blaga, kakor ga požro široka, nagubana krila. Sama ne vem, ali bi ji bilo verjeti ali ne. Najbrž bo na vsakem nekaj resnice.

Hladna senca visokih bukev in poživljajoči vonj leporaščenih smrek sta naju spremljala skoro celo pot. Semintja naju je objel tako teman gozd, da me je bilo skoro strah. Parkrat so se razgrnile pred nama tudi prostrane senožeti.

Ravno sem se zabavala nad glasnim petjem črnega kosa, ko steče Manca tja za grm in se skloni k tlom. Radovedna, kaj bi bilo pohitim za-njo in — cela greda samih lepih rdečih jagod, ki tu zore nekoliko kasneje. Ne morem povedati, s kakšno slastjo smo jih uživale.

Ampak nekaj nama ni šlo v glavo. Po hosti je ležalo vseprek polno hlodov,

smrekovih in drugih, debelih in dolgih, nekateri že čisto trhleni in nerabni. Poig seveda suhe veje in dračje.

Glej no, sem modrovala z Manco, ko smo se ogibale štorov in lezle čez nastavljen bruna, koliko se dela tu škode. Koliko drv se tu konča, dočim jih doli v dolini komaj dobimo za drag denar. Naj bi prišli vsaj revni ljudje in suhljad odnesli. Manca mi je pojasnila: vsi obširni gozdovi od Žužemberka do Kočevja in tostran do Črnomlja so dedna last knežje hiše Auerspergov. Ljudem ni dovoljeno pobirati drv, niti gob ne, menda zato, ker so ljudje taki, da, če jim ponudiš prst, ti zagrabijo celo roko. Če bi se jim dovolilo pobirati manjše stvari, suhe veje in podobno, bi kmalu šle za njimi tudi večje veje in celo stoječa drevesa. Da se to prepreči, je prepovedano docela vse. Škoda se pa vendar dela zelo velika.

Vtopljen v to modrovanje naju prehitil kmečki fant, ki naju obgovori, češ: Kako je to, da hodimo same, in si nismo preskrbele spremstva, ki bi naju kratkočasilo. Dobro vedoč, kam cikajo te besede,

ščine za dotičnega posestnika. Morda že par tednov kasneje pa teče njegovo vino v jarek za zidanico kot zavrelka.

K temu seveda še posebno pripomore slaba klet, v kateri se vino spari in drože ali kalež prične v vinu gniti in ga pokvari.

Najboljša toplota za vino je 8 do 12° R, to je 10 do 15° C. Kleti, ki imajo tako toploto, so posebno ugodne za vino in vsako vino v taki kleti na dobroti le pridobiva.

Da ima klet tako toploto, je mogoče doseči le s tem, da se jo napravi pod zemljo. Kleti, ki leže vsaj dva metra pod zemljo in so pri vходу in pri oknih proti zunanji toploti dobro zavarovane, kažejo stalno toploto, ki odgovarja srednji letni toploti dotičnega kraja in ta znaša v naših krajih 11° C.

To bi moral vpoštevati in izkoristiti vsak pameten vinogradnik pri napravi nove kleti. Kjer je le mogoče, naj se napravi tedaj klet globoko pod zemljo, najraje pod hišo. Kjer pa take terenske razmere ne dovoljujejo, naj se napravi klet zadaj za hišo. To je posebno pri strmi legi naših vinogradov prav lahko izvršljivo. Zidanice stoje navadno ob vznožju vinogradov. Tam naj bi se izkopala in obokala klet naravnost v hrib, pod vinograd. Take kleti najdemo na Nižjem Avstrijskem in Moravskem in so to izborne vinske kleti.

Manipulacijski prostor, to je prostor, kjer se grozdje melje in stiska in kjer v kadeh ali sodih mošt kipi, naj leži vedno višje in bodi lahko dostopen. Pri prvem pretakanju po kipenju se po ceveh izpusti vino iz njega v vinsko klet.

Po tem načelu imamo v Trški gori pri Novem mestu zgrajeno le eno samo vinsko klet, to je klet in zidanica gpdč. Mimi Seidl, posestnice v Novem mestu.

Vsak, kdor misli napraviti novo zidanico, naj bi si jo ogledal in bi se jej po svojih razmerah prilagodil.

Pri napravi večjih kleti in zidanic vpraša naj se pa vselej poleg zidarskega mojstra tudi veččaka v kletarstvu, ki bo vedel mnogo praktičnega in koristnega napraviti. Potem vsaj ne bodo nastajale planinske kočice v naših vinskih gorah, kakor se dogaja.

Pa tudi že obstoječe, stare naše zidanice bi se dale v marsikterem oziru zboljšati. Že s tem, ako se zunaj oblože s slamo, kar sem videl v nekaterih zidanicah v Slatenski gori, se mraz in vročina od kleti odvrta. Še boljše pa je, da napravimo pri takih nadzemskih zidanicah dvojne stene, to je da zunaj, kakih 25 cm od sedanjega zidu napravimo nov, čeprav tenak zid. Med obema zidovoma nastane potem prazen prostor, v katerem se nahaja zrak. Ta pa, kot slab prevoditelj gorkote, ne prepusti zunanje toplote, da bi segrela

ali ohladila notranji zid in s tem neugodno vplivala na toploto v kleti. Kdor se boji izdatkov, naredi lahko mesto zunanjega zidu le leseno steno in prostor med to steno in zidom izpolni naj s kakim slabim prevodnikom gorkote, kakor s plevami, žaganjem itd.

Tako se da tudi slaba klet neverjetno zboljšati. V taki nadzemski kleti je pa seveda treba skrbeti posebno tudi za to, da ne prihaja zunanji zrak — bodisi da je prevroč ali premrzal — pri oknih ali vratih v klet. Zato je vhode vedno dobro izolirati. Okna naj bodo dvojna. Zrak med njima ne prepusti gorkote, če ne sije solnce na okna. Zato morajo imeti okna, ki leže proti solncu, zunaj vedno lesene okenice (balkne), ki se zaprejo, kadar sije solnce naravnost na okna.

Zlasti dobro morajo biti zavarovani vhodi. Vrata, ki peljejo v vinsko klet, ne smejo voditi nikdar naravnost od zunaj v klet. Pred kletjo bodi vedno drug zaprt prostor, ki varuje znotranja vrata (znotranji vhod) pred vplivom zunanje toplote.

Čim večji in bolj zaprt je ta prostor tem bolje je. Taka predklet ali pred-soba služi lahko raznim namenom bodisi kot manipulacijski prostor (za stiskalnice, kadi itd.), bodi za shrambo ali podobno.

Če ni drugače mogoče, naredimo pred vodom v klet vsaj leseno uto (lopo) z dobro zapirajočimi vratmi. Že ta bo odvrtača najhujši mraz ali vročino od kletnih vrat.

Klet mora biti tedaj vslelej tako napravljena, da je dobro zaprta in zavarovana proti škodljivim učinkom zunanje toplote, bodisi mraza ali vročine. Pri tem pa mora biti vendar-le tako urejena, da se da lahko in dobro prezračiti. Kakor hitro se zunanja toplota približa oni v kleti, po leti v hladnih nočeh pozimi pa ob toplih dnevih, odprimo hitro okna in dušnike, da se klet prezrači. Čist zrak koristi vinu ravno tako kot človeku ali živali.

B. Skalicky.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Na bojni črti med Brento in Adizo trajajo živahni boji dalje, kakor se 14. in 15. t. m. uradno poroča. Na več mestih našega obrambnega odseka med Cima Dieci in Monte Rasta napadle so po obstreljevanju s topovi znatne italijanske sile; severovzhodno od Monte Rasta, kjer je sovražnik izvedel deset naskokov, so se posebno ljuto bojevali. Vse napade sovražnika so naše vrle čete zopet odbile z najtežjimi izgubami za sovražnika ter odbrzale vse svoje postojanke. Našo črto severno od doline Posina je sovražnik ljuto obstreljeval s topovi. Močni sovražni napad pri Pasubio smo odbili. Z vedno večjo silo napadajo Italijani našo bojno črto med Cima Dieci in Monte Rasta in to se ponavlja dan na dan, brez da bi doslej zamogli na kakem mestu predreti. Ker smo si mej

in kmečki, vseh je bilo dosti. Kar ostrmela sem prišedši na vrh spričo toliko ljudstva. Za eno vojsko bi nas bilo, ako bi bili vsi moški. Tudi Kočevarje sem si ogledala od vseh strani. Sicer se mi niso zdeli napačni; le jezika nisem nič mogla umeti, četudi znam lepo nemški. Zdelo se mi je, kakor bi ljudje lajali, kadar so govorili. Vsak po svoje, kaj ne!

Razgled z gore je zares nekaj veličastnega. Polovico tega nisem pričakovala. Postaren mož je menil, da vidi cel svet. Šele, ko mi na moje vprašanje, kje je vojska, ni mogel pokazati mesta, se je uveril, da se moti. Sami hribi, doline, ceste, gozdovi, vasi, zvoniki in reke pa potoki!

„Glej ondi je moja rojstna hiša,“ mi pokaže Manca z roko na belo točko tam ob cesti daleč v dolini.

Beži no! Tako natančno se pa tudi ne razloči vsega, vsaj brez daljnogleda ne. Ti si taka kakor hribolazec, ki je trdil, da vidi s Triglava čredo ovac na Črni Prsti, ena ovca si je pravkar zlomila zob, ko je ugriznila nekaj trgeda.

Franjo Neubauer.

Naša dekleta.

1.

Ječmen je že požet,
veže ga zbor deklet,
veže in pesmico
poje tako:

„Žito porezano,
v snope povezano!
Kdaj boš pa zvezan ti,
fantič, z menojo?“

Fantje kosé senó,
deklicam odpójo,
deklice slúšajo
pesem moléé:

„Fant bo zapustil vas,
s sabljo ga zveže pas,
ti pa jokala boš
sama domá.“

Deklice slúšajo,
pevati skušajo,
ali glasove jim
žalost duši.

Kose pa režejo
vse, kar dosežejo,
devam kot sabljice
bridke zvené.

2.

Nabrušeni so srpi,
naklépane kosé,
žanjice pa za kosci
prelivajo solzé.

Oj njiva žitorodna,
oj cvetni travnik ti!
Kdo vaji naj požanje,
kdo vaji pokosi?!

A deklice so vstale,
zadele so kosó; —
ko solnéce je vstalo,
sušilo je senó.

A do večera ječmen
že ležal je požet,
pevaje v vas domačo
hitel je zbor deklet.

3.

Dekleta, kje vaši so kosci?

„Nad njimi kosó zavihetela je smrt!“

Dekleta, kje vaše je petje?

„Od žalosti bridke mu glas je zatrt.“

Škrjanček pa teka ob njivi,
brezskrben vzletí pod nebésni obók,
trepeče s perutmi in poje
veselo kot srečen, nedolžen otrók.

4.

„Čez kratke mesce tri
pšenica dozori,
takrat zagledajo
spet moje te oči.“

Zapel mi je takó
poslednjič za slovó,
a moja rádosť vsa
zašla je za goró.

V domačo ni ga vas!
Zori že drugič klas!
Ah, tretjič ga morda
požanjem žalostna.

Asiago in Arsiero novo bojno črto severno od Assa prepada izvolili, izpraznili smo vogel Assa-Astico pri Pedescale. Pri premeščenju bojne črte vzele so naše čete velike množine zaplenjenega težkega streliva s seboj. Posamezne sunke sovražnika proti našim postojankam severno doline Posina in nek večji napad na prelaz Borcola smo odbili. — „Baseler Nachr.“ poročajo, da je pri razstrelbi v mestu Speziji, kjer se ni unel samo en zaboj streliva, kakor se je prvotno poročalo, v resnici zletela v zrak cela tvornica. Med 480 delavci ni ostal niti eden živ, med odraslimi in otroci, ki so se kopalji v morju, jih je bilo nad 300 ubitih. — „Innsbrucker Nachrichten“ javljajo, da so v Italijo pobeglega iredentista dr. Battisti-ja, ki je služil sedaj kot alpski stotnik v italijanski armadi, in katerega so sedaj naše čete ujele, po vojnem sodišču, katero se je takoj sestalo, obsodili na smrt in 13. t. m. vsled razsodbe do določilih nagle sodbe usmrtili. — Uradna poročila 17. in 18. julija javljata, da Italijani ljuto nadaljujejo obstreljevanje naših postojank na prelazu Borcola, kakor tudi na na istega mejčje odsek do doline Astach. — V odseku Tofane odbili smo ponovne napade Italijanov. Na bojni črti v Dolomitih, severno doline

Pellegrino in v ozemlju Marmolata, na koroški bojni črti v odsekih Seebach in Rabl so ljuto obstreljevali Italijani naše postojanke. Italijanske pehotne oddelke, kateri so prodirali v dolini Seebach, smo prepodili.

Rusko bojišče. — Po poročilu vojnega poročevalca dne 15. julija stoji boj na severno-vzhodni črti pri Bučaču v sredini včerajšnjih dogodkov, kateri se je z največjo ljutostjo nadaljeval. Mej tem, ko sovražnik predvčerajšnjim ni dosegel nikakega uspeha, temveč imel ogromne izgube, kajti našelo se je v odseku enega samega polka 1200 ruskih mrtvecev, ponovil je včeraj še z večjo ljutostjo svoje napade. Z malimi presledki trajal je boj na posameznih delih dalje kot dvanaest ur. Trikrat napadle so sovražne kolone, zahodno in severozahodno Bučača valile so se vrsta za vrsto od Stripe sem proti višinskim postojankam naših. Boj je trajal cel popoldan; dva na ada v globokostrenenih vrstah sta bila odbita. Ko je napočila noč, navalile so čete generala Čerbačejeva v tretjič, a zopet so bile na večjem delu napačne točke odbite. Samo pri Oleszi, zahodno od Przewloka, kjer so bili jarki in ovire od predvčerajšnjega boja poteptani in vzravnani, posrečilo se je Rusom v odsek udreti, a zopet so bili z ogromnimi izgubami iz istega vrženi nazaj. Rusi tré, da so zasedli Delatyn, toda to ne odgovarja resnici. V trenutku leži ta v dolini se nahajajoči kraj mej sovražnima rojnima črtama in ga obvladujejo topovi naših topničarjev. Neka ruska kompanija je pač udrla v mestece, a bila takoj zopet pregnana. Ob Stohodu se tudi v novejših močnih napadih čet generala Leša ni posrečilo, ustaliti se na zahodnem bregu reke. Neko četo, katera je prekoracila reko mej Trojankowko in Stobihovo severno železnice Kovel-Sarny, so naši pregnali in razkropili. Ravnotako so naše čete razkropile ruske oddelke južnozahodno Moldave, ki so se približale našim predpostojankam. Pri Jablonici, južnovzhodno Zabie, privedli so naši od vspelih pohodov 200 ujetnikov. Poiskusen napad južnozahodno Delatyna se je izjalovil v našem ognju. — Kakor se uradno poroča 17. in 18. t. m., so se ponovni napadi Rusov na naše postojanke južno in južnozahodno Moldave, kakor prejšnje dni izjalovili z velikimi izgubami sovražnika. Pri Zabie in Tatarovu odbili smo napade Rusov. Severozahodno Burkanova preprečile so naše predstraže poizkus sovražnika svoje jarké približati našim postojankam. Južnozahodno Lucka napadli so Rusi s premočnimi silami. Del bojne črte pri Soklinu umaknil se je v prostor vzhodno od Gorohova. Po protisunknem nemških bataljonov v zahodnem boku krite, umaknile so se južno od Lucka boreče se zvezne čete, ne da bi jih sovražnik nadlegoval, za Spodnjo Lipo nazaj.

(Konec prihodnjic.)

se obrnem ogorčena k Mancí: „Suní vendar z solnčnikom predržnega fantalina med rebra! Smrkov pob, komaj štirinajst let star, pa ti kaj tacega zine! Nobene olike ne pozna, nobenega sramu in strahu! O, da bi bilo že skoraj vojske konec, da bi se povrnili starejši fantje domov in bi ustrahovali razposajeno svojat, ki se sedaj šopiri doma, se čuti gospodarja cele vasi in se repenči, kakor petelin na gnoju!“

Še nisem končala, ko naju prestraši silno vpitje tam odnekod. Slišal se je krik, ukanje, petje, govorjenje, smeh, pokanje, kakor bi se podile coprnice po gozdu. Hrušč prihaja vedno bližje. In kaj zagledamo: tropo otrok, deklet, žen in mož, ki so bili namenjeni kakor me dve in so si stem zabavali po potu. No, Bog jim požegnaj nedolžno veselje! Meni strah menda ni škodoval. Če mi pa bo, se bom pokadila s tavžent rožami in smrekovimi storži.

Bližamo se vrhu. Od vseh strani se zbirajo množice. Prihajali so, kakor na božjo pot. Neka ženica je zatrjevala, da so več kot od sedmih fara naokoli. Gosposki

Zahodno bojišče. — Na obeh straneh Somme se je, kakor javlja uradno poročilo in vojni poročevalec 14. t. m., razvil zopet ljut boj. Angleži napadli so po ljuhem bobnečem ognju gozdiča Trones in Manetz, kojih bojna črta obsegajoča komaj pet kilometrov širine tvori že več dni glavno točko izključno angleške ofenzive. Tudi sedaj se jim ni vže mnogokrat in z strašnimi žrtvami poizkušeno prodretje posrečilo, kajti napad se je izjalovil vže pred nemško bojno črto. Pri Francozih ob Sommi med Barleux in Estrees nadomešča izmučeno pehoto topništvo z obširnimi poizkusi s plini, kojih učinek pa je bil brez uspeha. Kakor bi se zmenili, poizkušajo vže 10 dni Angleži proti severu, Francozi pa proti vzhodu in jugovzhodu pridobiti na prostoru, da se s tem rešijo nemškega obstreljevanja v bok v njih klinu podobni postojanki. O kakem prenehavanju boja se kljub večkratnim presledkom ne more govoriti. Zmanjšal se je samo up zaveznikov na uspeh velikih predpriprav. Po nekem poznejšem poročilu istega dne se je Angležem po težkem boju posrečilo med Pozières in Longueval udreti v nemško črto in pridobiti nekaj prostora ter se ustaliti v gozdu Trones. Sunek so Nemci ustavili. Boj se nadaljuje. — Vsi naporji Angležev in Francozov na vseh drugih točkah bojišča niso v stanu razbremeniti svojih čet pri Verdunu, kajti Nemci napredujejo tam, akoravno korakoma in stoje že tik utrdbe, tako da se Francozi že resno bavijo z vprašanjem izpraznitve iste. — Ob Sommi so Angleži kakor se uradno 18. t. m. poročila, dosegli majhen uspeh, mej tem, ko so Nemci prisilili po zgubepolnih bojih prejšnjih dni utrujene Francoze, da so ostali v svojih postojankah. — „Daily Telegraph“ poročila iz Francije: Novi napadi Nemcev na Verdun so jako presenetljivi. Nemci so morali dovesti novih čet, s čimur se preje ni računalo.

Balkansko bojišče. — Po uradnem poročilu 15. t. m. so neko sovražno četo, ki je napadla naprej potisnjeno bulgarsko četo južno-zahodno Gevgelija, Bulgari odbili. Po ognju na Culemtini (severovzhodno jezera Doyran) je bilo ubitih sedem grških prebivalcev mej temi štirje otroci. — O položaju v Črnigori je objavil črnogorski generalni konzulat v Londonu kakor se uradno poročila iz vojnega tiskovnega stana 14. t. m. poročilo, ki trdi, da obstoja v Črnigori vstaško gibanje, katero se je razširilo že v severno Albanijo; da je do naše čete izpraznilo vasi v severni Albaniji in se umaknile v Cetinje in da je padlo veliko naših vojakov, ki so bili zahrbtno napadeni. Ogrožen je baje tudi Skader; sodi se, da s mo, tako izvajajo navedeno poročilo, naše čete umaknili iz Črnogore, da ojačimo severovzhodno bojno črto. Nasproti tem pozornim lažem opozarjamo še enkrat na dejstvo, da je v Črnigori vse popolnoma mirno, kar se lahko vsak prepriča, če obišče deželo, ker ne oviramo obiska. Iz Črnogore tudi nismo niti enega moža poslali na severovzhodno bojišče. — Iz Genfa javljajo 16. julija, da Herve od Angleške nujno zahteva, naj vendar že pošlje generalu Sarrailu egiptovsko armado na pomoč, ker Sarrail poprej ne more pričeti z ofenzivo. — Po poročilih „Neue Züricher Ztg.“ iz Soluna stane dozdaj ekspedicija nad 60 milijonov frankov. Vsakih osem dni se porabi za francoske čete 7 milijonov frankov. Približno 5 milijonov pa izmečejo Angleži vsak teden. Poleg tega dovažajo Angleži večinoma vsa živila po morju. Izdatki za vzdrževanje srbskih čet niso uračunani.

Razna bojišča. — Turško uradno poročilo 16. julija javlja, da ni na iraški in iranski bojni črti nobene izpremembe. Na kavkaški fronti so se vršili v nekaterih odsekih desnega krila, ki so blizu središča, za Turke uspešni boji. V medsebojni topniški boju se je izpremenila bitka v središču, ki pa od časa do časa poneha. Vsi sovražni napadali poizkusi severno od Čoruha na levem krilu, so se izjalovili ob turških protinapadih, pri čemur so imeli Rusi znatne izgube. Turške čete so ob epem teh protinapadov obkolile en sovražni bataljon in ga popolnoma ugonobile. — 15. julija pa uradno poročajo, da se vzhodno od Kermanšaha dozdaj ni nič posebnega zgodilo. Ko so izvedele ruske čete, da se bližajo turški oddelki, katere so podpirali turški prostovoljci. Sinehu, so izpraznili Sineh, kjer so pustili del svojih sil; glavna njih sila se je umikala v Hamadan. Turški oddelki so 11. julija pregnali sovražne opazovalne čete in so zasledovali sovražnika 15 km proti vzhodu od Sineha.

Na morju. — Kakor uradno poročila poveljstvo naše mornarice 14. t. m., je nek naš podmorski čoln potopil 10. t. m. popoldne v Atlantskem prelivu laški torpedni rušilec vrste „Indomito“. Ponoči od 13. na 14. julija je skupina morskih letal vrgla s prav dobrim učinkom veliko bomb na vojaška poslopja in kolodvorske naprave v Padovi. Letala, katera so obrambne baterije obstreljevale, so se vrnila nepoškodovana. — Po poročilu admiralnega štaba nemške mornarice 14. t. m. je nemški

podmorski čoln uničil 11. t. m. na Severnem morju neko angleško pomožno križarko, približno 7000 ton. Isti dan je podmorski čoln na angleški obali napadel tri oborožene angleške stražne ladije, posadke ujel in zaplenil en top. — Veliki uspehi nemških podmorskih čolnov so že pred letom dni velike nemške trgovske tvrdke pripravile do misli, ali bi ne bilo mogoče zgraditi trgovskih podmorskih čolnov. Tehnično vprašanje so srečno rešili in ustanovili so „Nemško oceansko ladjedelnico“, ki ima namen, da navzlic angleški blokadi zopet začne trgovati z Ameriko. Pred nekaj tedni so spustili v morje prvi tak trgovski podvodnik, ki ima 2000 ton vsebine. Ime mu je „Deutschland“. Čoln ima veliko zalogo obratnih sredstev in more v skrajnem slučaju ostati tudi nekaj mesecev v morju, ne da bi moral iskati pristanišča. „Deutschland“ je vže preplul „Ocean“ in srečno dospel v Ameriko, bogato obložen z blagom, namenjen družbi Eastern Forwarding & Co. Kakor hitro se izloži blago, nalože nikelj in surov gumij, katerega pripelje „Deutschland“ na Nemško. V delu je še več tacih podvodnikov.

Domače in tuje novice.

Oficijelni patrijotični znak s kranjskim grbom je prav lično izpeljan in trpežno pozlačen. Je tedaj zares najlepši spomin na pomenljiva leta svetovne vojske. Sezite hitro po njem, ker zaloga ni velika! — Dobiva se za 3 krome v Novem mestu pri J. Krajec nasl. in Urb. Horvat.

Odklikovanje. Cesar je najvišjim odklikom z dne 1. t. m. podelil bivšemu župniku v Kostanjevici, preč. g. Damjanu Pavlič zlat zaslužni križec s krono.

V cvetni dōbi 24 let je za vedno zaspala 17. julija gspđ. Ana Jelenec v Kandiji pri Novem mestu. Svojo dolgo in mučno bolezen je prenašala z vzgledno potrpežljivostjo ter popolnoma vdano v voljo Božjo. Pogreb je bil v sredo 19. julija ob 10. uri dopoldne na šmihelskem pokopališču ob lepem številu pogrebecev. — Naj uživa njena duša večni raj!

Potres smo čutili 14. t. m. točno ob pol 11. uri v noči v Novem mestu in okolici ter sploh na Dolenjskem. Šklepetala so okna in zibala se je hišna oprava. Kakor poročajo listi, bil je potres tudi v drugih južnih krajih, na Reki, v Grižanih, v Senju, v Sušaku itd. Kakšne večje škode potres ni napravil.

Šolstvo. V pretečenem šolskem letu je bilo na štirirazrednici v Št. Jerneju 728 šola obiskujočih otrok; izmed teh 291 dečkov in 283 deklic vsakdanje šole, 76 dečkov in 78 deklic ponavljalne šole. — Zaradi oddaljenosti je obiskovalo 80 otrok po trikrat v tednu šolo. Na tej šoli je poučevalo 5 učiteljic in voditelj. Eden učitelj je od prve mobilizacije nepretrogoma na bojnem polju. Verouk sta oskrbovala dva kateheta. Za Rdeči križ je šola nabrala 595 K 60 h. Tedenska vinarska zbirka od januarja do 12. julija 1916 znaša 119 K 12 h. Denarnih prispevkov skupaj 1014 K 72 h. V fari Št. Jernejski sta še: dvo-razrednica v Orehovi in enorazrednica v Čadražih.

Djakovski škof dr. Krapac je 16. julija umrl za pljučnico, star 73 let. Škof dr. Krapac je bil naslednik na djakovski stolici slovitega škofa Strossmayerja.

Franc Sal. Pirc, benediktinec, je umrl 14. julija v Št. Pavlu v starosti 75 let. Rojen je bil kot Dolenjec v Št. Jerneju, torej naš ožji velezaslužni slovenski rojak. Svetila mu večna luč!

Umrli sta v Ljubljani: gospod Josip Martinak, c. kr. dež. sodišča nadsvetnik in g. Josip Gomilšek, nadzornik južne železnice v pokoju. Bog jima daj večni mir in pokoj!

Zlikovci so prinesli pred kapiteljsko zakristijo dvoje „šaluzine“. Komur manjkajo pri hiši, naj jih pride iskat k cerkovniku.

Vinogradnikom poročamo, da je došla tudi zadnja četrtinka modre galice, katero tako težko pričakujejo. S tem je v splošno zadovoljitev rešena ta težka naloga, ki si je stavila novomeška kmetijska podružnica. Vsak je dobil toliko modre galice, kolikor

jo je naročil in plačal. Ker so nekateri založili višjo ceno, kolikor stane galica računjena po 3 K 30 h za vsak kilogram, se jim bode ta prebitek povrnil, kakor hitro bodo račun sklenjeni. Po neljubi pomoti se je zadnjič tiskala napačna cena (3 K 10 h), kar naj cenjeni vinogradniki blagovoljno oprosté.

Pazite pri žveplanju. Žveplo, če je bilo v veliki vročini rabljeno, prav lahko povzroči opekline na grozdju. Posebno rado se to zgodi, če grozdje na debelo z žveplom potresemo. Letošnje žveplo je pa nečisto, zelo vnetljivo in zato tem lažje trto (grozdje in listje) osmudi. Zato se ne sme žveplati v prehudi vročini in se mora z žveplom trta le na fino (na tenko) poprašiti. B. Skalicky.

Nesreče. Anton Vene, posestnik v Zaborštu pri Bučki, se je povozil, ko sta se mu splašila konja. Medtem, ko se je vlekel pod vozom, mu je tako raztrgalo desno roko v podlehtju, da so se mu tudi kite pretrgale. — Anton Jordan, učencevske šole iz Dobrave pri Škocjanu, je padel s kozoča ter si izpahnil desno roko v rami in obenem zlomil nadlehtnico. — Franc Pucelj, postajni načelnik na Mirni, se je ponesrečil v svoji službi in ker ni imel namestnika, je kljub težki telesni poškodbi še tri dni ostal na svojem mestu. Slednjič je bil prepeljan v kandijsko bolnico, toda bilo je prepozno in je dan pozneje umrl.

Padel je! G. nadučitelj Zupančič iz Prečne je prejel dopisnico z dne 6. julija od g. praporščaka Janko-ta Muha s to žalostno vsebino: „Dragi Jože! Sporočam Ti pretužno vest, da je danes ob 1. uri popoldne padel Lojze Kastelic iz Bršlina. V „štelungi“ je bil zadet v glavo in hipno mrtev. Prosim Te sporoči njegovim starišem to strašno novico po svoji previdnosti. Bil je priden, miren fant; imel sem ga jako rad. Izrazi starišem moje globoko sožalje...“ — Nam pa je isti g. Muha pisal sledeče vrstice: „... In res, včasih se samemu sebi čudim, da sem še živ in zdrav. Enajsti mesec se nagiba h koncu, kar sem stopil na branik domovine. Koliko tovarišev je že odšlo! Prišli so novi in so zopet odšli... Pretekli dnevi so bili zopet huđi. Ranjenci so odhajali, posamezni padali... Zrl sem smrt. — Kosila je desno in levo. Šla je mimo mene in mi prizanesla... Prišla je po črti žalostna vest: „Kastelic je padel!“ Zabolelo me je... Bil je dober fant, Dolenjec iz Bršlina, toraj moj ožji rojak. Nesli so ga mimo mene. Ozrl sem se nanj in se stresel: „Tako mlad, krepak in priden fant...“ Padel je za domovino. Čast mu! Padel je drugi — tretji mojih — in bolelo me je, kot bi padali moji bratje...“ Slovenski junak pa naj vživa večno plačilo!

Umrli je Janez Nagelj iz Smolenje vasi na jetiki in sicer v ujetništvu v Sibiriji. To žalostno poročilo je dobil oče Mihael Nagelj z dne 15. julija od Franc Lavriča, ki je bil skupaj z umrlim in sta bila ujeta že oktobra 1914. Pokojni Janez je bil dva mesca bolan in je umrl 13. majnika 1916. Dopisnica je tedaj romala cela dva mesca. Naj počiva hrabri vojak v miru v daljni ruski zemlji!

Na italijanskem bojišču je padel za cesarja in domovino v občino Prečna pristojni Elija Murgelj, infanterist, vsled sovražnikovega strela v ledje dne 10. julija 1916. To poročila c. kr. gorski brigadni sanitetni zavod št. 2. Feldpost 46. Počivaj v miru v daljni deželi.

Preskrba plemenske živine. Pri deželnem mestu za dobavo klavne živine, se je ustanovil oddelek za posredovanje plemenske živine, bodisi za plemenske krave, kakor tudi za bike. Kdor želi prodati ali pa kupiti plemensko živino, naj se obrne pisмено ali pa ustmeno na to posredovalnico. Pri vojaških dobavah, katere se vrše redno po celi deželi bode uradnik „Deželnega mesta“ nakupoval vsake vrste plemensko živino. Za plemenske sposobni biki se bodo dajali potom kmetijske družbe bikorejcem za plemo, za

pleme nesposobni pa se bodo dali armadi za zakol. Mladi biki od enega leta naprej se bodo oddajali na deželni pašnik na Robežu. Plemenska živina se torej brez vsakega prejšnjega naznanila lahko prižene k vojaškim dobavam. Zamenja se tudi plemenska živina za klavno. Kdaj se v kakem kraju vrši vojaška dobava, lahko vsakdo poizve pri najbližjem komisijonarju Deželnega mesta, kateremu je pridržano za dobavo ene, dve ali več občin. V kratkem se otvori pri Deželnem mestu tudi oddelek za plemenske in pitane prašiče.

Na Gorjance! V nedeljo 23. julija bode (ampak samo ob lepem vremenu), v prijazni cerkvi sv. Miklavža na Gorjancih okoli 9. do pol 10. ure sv. maša za skorajšnji mir in častno zmago Avstrije. Nekateri že poleté v soboto popoldne na Gorjance, katerim je ljuba posteljica v dišeči krmi in travi; drugi poromajo pa v nedeljo zgodaj zjutraj okoli 2. ure. Eni, korenjaki, marširajo peš, drugi se popeljejo do Gaberja, kakor se komu zljubi. Vsak pa naj sam misli pravočasno na žejo in glad, ki sta gospodarja na planinah. — Novomeščanje in izletniki iz okolice in Dolenjskega, pohitite v nedeljo na visoke Uskoke, da se razvedri vaš duh in pokrepča vaše telo, v svežem, čistem in zdravem gorskem zraku!

Dopisi.

Iz daljnega bojnega polja nam piše z dne 14. julija 1916 Anton Šušteršič, doma iz Velikega Podlubna števil. 27 sledeče črtice iz svojega življenja v središču ruske fronte: „Že tri tedne se nahajamo v bližini mesta Brody. Tukaj je prav prijetno. Rusi nas nič ne napadajo. Zatorej imamo na tem delu fronte še dosti mirno in se lahko včasih malo zabavamo. Kakor dne 4. julija smo priredili veselico za sprejem našega novega bat. poveljnika ob navzočnosti generalmajorja. Pri tej bateriji smo od vseh narodnosti, zato smo mogli na željo generala zapeti v vseh jezikih. Prvi so zapeli Nemci, potem Madžari, za njimi Rumuni; Čehi so zapeli češko himno „Kje dom je moj“. Ker je general tudi po rodu Čeh, je pel zraven Čehov kot navaden vojak. Nazadnje pridemo na vrsto mi Slovenci, čeravno najmanj po številu, ali vendar zapeli smo pa navdušeno našo slovensko cesarsko pesem „Bog ohrani, Bog obvari“. Ko smo končali, je rekel general, da smo izvrstno zapeli in nas je pohvalil. Malo pozneje po dobri večerji in zlahtni kapljici vina so se razlegale vesele pesni in harmonika v pozno noč, ne meneč se za Ruse, ki so nas tudi kar poslušali; niti eden strel ni padel proti nam. Drugi dan so nas pa začeli prav prijateljsko pozdravljati s šrapneli, ki pa k sreči niso nič škode naredili. Ta prijazen pozdrav smo jim pa takoj obilo povrnilo z našim svincem. — Prirske pozdrave vsem čitateljem „Dol. Novic“ pošiljamo: Anton Šušteršič, Ernest Bregar iz Trbovelj na Spod. Štajerskem, Anton Planinc iz Vidma na Sp. Štajerskem, Franc Jonke iz Krškega, Anton Plešničar iz Nabrežine, Primorsko, Jožef Kaučič iz Tolmina, Primorsko.

Iz Novega mesta. — Nagloma je umrl v soboto 15. julija 1916 ob pol 5. uri popoldne občeznani in spoštovani tukajšnji mesar, gostilničar in posestnik, g. Anton Gačnik po domače Grebenc, v 53. letu svoje moške dōbe. Pogreb je bil v pondeljek 17. julija ob 5. uri popoldne ob obilni množici udeležencev iz Novega mesta in okolice in iz vseh stanov pod vodstvom milostljivega gospoda prošta dr. Seb. Elberta, z velikim spremstvom prečastite svetne in samostanske duhovščine. Žal, da je pogrebece razgnala hipna nevihta, ki je začela razsajati ravno med sprevodom ter se je vsul dež, kakor bi lilo iz škafa.

Nenadna smrt g. Gačnika, ki je bil splošno priljubljen in čislán v vseh slojih prebivalstva v mestu in na deželi, je pretresla slehernega, ko je izvedel, da je bil dragi Tone v štirih urah zdrav in vesel, bolan

bolan in previden, mrtev in na mrtvaškem odru. Okoli pol ene ure v soboto popoldne se je vračal skozi novomeški drevored domov in kar naenkrat se je zgrudil od kapi zadet v drevoredu na zemljo. Vojaka sanitejca, g. Franc Vodnik in še drug, sta priskočila, da sta mu dala prvo pomoč in poklicala zdravnika.

Pokojni je bil izvrsten in pravičen mesar. Marljiv je bil Tone od svojih mladih nog do svoje prezgodnje smrti, od zore do noči, pri svoji mesarski obrti, ki mu je pa tudi posebno v sedanjih razmerah napravljala marsikatero grenko uro in mu povzročala čestokrat težave in skrbi, sitnosti in razburjenost, kar mu je brzkone pripomoglo k prerani onemoglosti... Njegova tehtnica je bila dobra in poštena, njegove roke radodarne, njegovo srce usmiljeno do revežev. Slehernemu je rad pomagal. Njegov značaj je bil odkrit in odločen, ki je imponiral prijateljem in neprijateljem.

Njegova gostilna je bila splošno obiskovana od vseh stanov, ker slovela je po vsem Dolenjskem njegova kuhinja in njegovo pristno vino. S svojo lastno pridnostjo, skupno s svojo prerano umrlo nepozabno ranjko soprogo, ki je bila daleč na okrog znana kot skrbna in poštena gospodinja in krščanska žena, si je pridobil dokaj lepega premoženja. In res sad svojega truda je moral tako naglo zapustiti svoji drugi soprogi, ki neotlažljivo žaluje po svojem najboljšem soprogu.

Predragi Tone bodi priporočen vsem, ki so ga poznali, v blag spomin in v požno molitev!

Zamenjava žita za seme.

Danes je treba, da storimo vse, kar nam utegne pomagati do večjih žitnih pridelkov. Četudi ne moremo doseči tako lepih uspehov, kakor se z njimi hvalijo po drugih deželah, vendar se bo dalo tudi pri nas še marsikaj dobrega storiti za izboljšanje dosedanjih pridelkov.

Na splošno lahko trdim, da je pri nas krajša doba žitne rasti veliko kriva, da ne dobimo toliko pridelka. Nagla menjava vremena, naše toplotne in vlažnostne razmere, nagli nastop poletne vročine, vse to pomaga, da žito hitreje zori in da trpi vsled tega tudi plenjavost njegova. Ves ta vremenski vpliv leži izven našega območja in zato bomo tudi zanaprej zaostajali za pridelki drugih ugodnejše ležečih krajev.

Kar se da pa pri nas storiti in lahko storiti za povzdigo žitnega pridelka in česar se moramo poprijeti z vso doslednostjo, je pa sledeče:

1. Potrebno seme je skrbno odbirati!

Na to se polaga pri nas še vse premalo važnosti in zaradi tega tudi premalo skrbi. Danes ni zadosti, da seme očistimo od plevla, ampak je nujno potrebno, da jemljemo za seme najtežje in najlepše zrnje. Od takega semena dobimo močne, rodovitne rastline, ki dajejo zopet lepo zrnje in ki prenašajo sploh svoje ugodne lastnosti tako na zarod kakor jih prenašajo naše živali. Pri nas se pa v tem pogledu še silno veliko greši in se potem manj ugodni uspeh vrača redno le na letino, češ da je bila letina kriva slabšemu pridelku. Vsaka vas bi morala imeti svoj čistilni stroj za žito, danes pa imamo še cele občine, ki nimajo nobenih pravih strojev za čiščenje in odbiranje žita! Nabavimo si vendar potrebne stroje in rabimo jih vsi od kraja in izkušnja bo že prvo leto pokazala, kako hvaležno je to delo.

2. Dajmo seme po potrebi zamenjavati.

Danes nam vedo žitni komisariji veliko povedati, kako različno pšenico so prinašali posamezni gospodarji na prodaj. Ta različnost je imela svoj vzrok v semenu, v različni zemlji in legi, v različni obdelavi itd. Pšenica iz najbližjih leg, iz najbližjih

krajev je bila različne vrednosti. To različnost pri pšenici je treba praktično izkoristiti, in sicer v semenske svrhe! Prav je, da se držimo svojega doma pridelanega semena, če je lepo in dobro. Če pa vidimo, da ima sosed lepšo pšenico ali pa če se v bližnjih legah prideluje vobče boljše žito, naj se skuša potrebno seme od tam dobiti in naj se seme zamenjava. Taka zamenjava semena je po novi cesarski naredbi dovoljena.

Naj se torej gospodarji, ki imajo slabšo pšenico, zatekajo po seme k sosedom ali v sosedne kraje, ki so znani zaradi svojega ugodnejšega žitnega pridelka. V tem oziru nas čaka še veliko hvaležnega dela. S primerno organizacijo take semenske zamenjave bi se dalo marsikod zelo ugodno vplivati na izboljšanje žitnega pridelka, podobno kakor se da z dobrim plemenom pri živini. Rohrman.

Razvedrilo.

Pred sodiščem. Predsednik: „Komaj ste zapustili ječo, pa ste zaradi ropa zopet obsojeni na deset let zapora; jaz upam, da se bote sedaj poboljšali!“ — Zločinec: „Gospod predsednik, kolikor jaz poznam sam sebe, ni še treba obupati!“

Sočutje. Gospa dekli: „Reza, danes ne morem vstati, me zopet neznansko glava boli.“ — Reza: „Že spet, to je pa vendar preveč! Ta neumna glava — da vas mora zmeraj boleti!“

Uljudni brivec: „Sluga ponižni, gospod komercialni svetnik. S čim vam morem postreči?“ — Bankir: „Lase mi bote postrigli — pa prosim pazite, da mi moje zadnje glavnice preveč ne okrajšate!“ — Brivec: „Bodite brez skrbi, gospod svetnik, samo obresti bom odrezal!“

Dobra hčerka. „Kaj pa delate, gospodična?“ — „Blazinico za očeta, da bo laglje sedel. Je dobil pet mesecev!“

V gostilni. Oštr: „Tukaj, gospod, zahtevani kos pečenke; je tako slastna, da se bote najbrže jezili, da ni večji!“

Nesrečna številka. Gospod: „Zakaj pa mama tako joka?“ — Hčerka: „Ker imamo danes tako nesrečen dan. Je že trinajsti majnik, da oče sedi!“

Raznotero.

Neurje. Hudi nalivi, viharji in nevihte so pretečen teden razsajali po vsej Avstriji, ki so napravili vsepovsod veliko škode in nesreče. Najhujše je bilo prizadeto Dunajsko Novomesto, kakor smo že zadnjič omenili. In kakor se uradno poroča, je zahteval vihar v tem mestu 237 žrtev in sicer 28 mrtvih, 17 nevarno ranjenih in 192 lahko ranjenih. Škode je nad tri in pol milijona kron. — V Pragi in okolici se je pa utrgal oblak; naenkrat je bilo vse preplavljeno z vodo, ki je vdrla v kleti in v nižje prostore. Tudi iz drugih mest Češke se poroča o vremenskih nezgodah. — V Trstu je napravil vihar izdatno škodo v vinogradih. Preobrnil je tudi neko staro karkaso in jo potopil. — Na praznik sv. Petra in Pavla je pa klestila toča po župniji Zaplani, kjer je napravila precejšno škodo. — Po hudi vročini in suši je bilo pač pričakovati tako neljubega obiskovanja nesrečnega neurja.

Mir v letu 1916? Neka modra glava je našla povod za prerokovanje miru v številki 17. Januarij leta 1916 je bil 17. mesec svetovne vojne. Nemško cesarstvo je bilo ustanovljeno leta 1871; če se seštejejo posamezne številke tega leta, je skupna vsota 17. Številko 17. pa tudi dobimo, če seštevamo posamezne številke tekočega leta 1916. Pa to še ni vse! Če seštevamo po vrsti vse že umrle pruske vladarje, namreč: Friderik I., Friderik Viljem I., Friderik II., Friderik Viljem II., Friderik Viljem III., Friderik Viljem IV., Viljem I. in Friderik III., tedaj dobimo zopet številko 17. Pomenljivo številko 17. pa tudi najdemo, če seštevamo pridevne šte-

vilke sedaj vojskujočih se vladarjev; dokaz: Franc Jožef I., Viljem II., Ferdinand I., Jurij V., Nikolaj II., Albert I., Viktor Emanuel III., Peter I. in Nikita I. — Toraj morda vendar mir v letu 1916!...

Velik napredek je žična železnica v osvojeni Črni gori, ki jo je napravila avstrijska vojna uprava iz Kotora na Lovčen. Zgradba je bila zelo težavna, ker je pobočje strmo in skalovito.

Granata rešiteljica. — V bojih na Flanderskem je padel neki Nemeč iz Pasave v močvirje, a se iz njega ni mogel rešiti; pogrezal se je vedno globlje. Že je izgubil upanje, da bi mogel še živ priti iz redkega blata. Kar tresči granata poleg njega s tako silo, da ga vrže daleč vun na trdnejša tla. Ostal je živ, samo malo kosti mu je prerahljalo.

Zanimiv slučaj. Južnotirolec, 23 letni Alojzij Gentili je severno od Arsiera v nekem gozdiču s svojo patroljo vjel dvanajst alincev, med katerimi je bil tudi njegov oče. Stari Gentili je ob izbruhu vojske zbežal v Italijo, dočim je sin bil navdušen Avstrijec in je prostovoljno vstopil v avstrijsko armado. Snidenje med očetom in sinom je bilo ganljivo in žalostno ob enem. Oče in sin sta se objela in poljubila, a na to zopet ločila. Sin je kot četovodja zapovedal patrolji, da odžene vjetnike nazaj za fronto. Ozrl se je za vjetim očetom, sam pa se je boril dalje. V vojski ne pozna oče sina, sin pa očeta ne!

Ena žena dveh živih mož. Neki saperski podčastnik s Češkega, ki je vjet na otoku Asinara na Laškem, poroča o čudnem slučaju med tamošnjimi avstro-ogorskimi vojnimi vjetniki. Tu sta namreč dva, ki sta moža ene in iste žene. Stvar je taka: Prvi mož je odšel v vojno takoj iz početka (leta 1914), bil je na srbskem bojišču težko ranjen in nato vjet. V vjetništvu je ozdravil. Njegova žena je pa dobila uradno naznanilo o njegovi smrti, nakar se je v drugo poročila. Pa kmalu je bil tudi drugi mož poklican v vojno službo in bil istotako od Srbov ujet. Ko so bili Srbi končno veljavno premagani, sta bila oba moža z drugimi vjetniki vred prepeljana na otok Asinara. Tu je dobil drugi mož nekega dne od svoje žene zavoj jestvin in pa skupno fotografijo cele družine. Slika je romala med vjetniki iz roke v roko in tako jo je dobil tudi prvi mož. Seveda je takoj spoznal svojo družino. Mož sta se sicer malo sporekla ampak zopet kmalu pobotala in prijateljsko pojedla darove, ki jih je poslala skupna soproga.

Listnica upravnitva:

G. J. Muha, vojna pošta št. 53. Vam, kakor tudi drugim naznanjamo, da so nam številke mesca junija popolnoma pošle; tedaj ne moremo več postreči.

Razglas.

60-2-2

☛ **Cunje, vsake vrste, suknjene, volnene, pavolnate in platnene kupuje in plačuje po najvišji ceni za vojne namene Franc Perko v Kandiji.**

Slovo.

Gozdnič, hladno mi šumeči
li umevaš srčno bol?
Potok lahuo žuboreči
kaj šepečeš mi nocoj?

Kaj otožno mi prepevaš
ptiček ljubi ti nocoj?
Mar li srčno bol umevaš
in žaluješ tud' z menojo?

Jutri pride dan slovesa,
tužno, nemo je srce;
ni je solze iz očesa
ah, slovó pač bridko je.

Z Bogom! kličem Tebi dragi
zadnjikrat še v slovó,
ko Ti zrem v očesi blagi;
Bog pa čuval naj Te bo!

—e—a—

IVAN SVETEC

brivec in vlasuljar **RUDOLFOVO**

Glavni trg, ☛ nasproti mestni hiši
priporoča že izgotovljene lasne kite v vseh barvah. Izdeluje tudi druge lasne potrebščine ter ima vedno v zalogi podlage, mila, pristno tekočino Hair-petrol in Bayrum proti izpadanju las, potem Burgit za sigurno odstranitev kurjih očes in druge toaletne stvari. — Kupuje na drobno in debelo zmešane in rezane ženske lase. 128-24-16

Mlin v najem ali na tretjino

☛ vzamem — s tremi ali štirimi tečaji.

FRANC NOVAK, Mala Bučna vas št. 3, pošta Novomesto. 61-2-1

Učenec se takoj sprejme v trgovino z mešanim blagom in deželnimi pridelki. — Več pove g. Friderik Skušek, trgovec v Metliki.

62

U 187/16

6

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnja v Rudolfovem je o obtožbi opravilca državnega pravdnitva zoper

Matija Kirn

zavoljo prestopka po § 14 naredbe z dne 7./8. 1915, št. 228 d. z. v navzočnosti opravilca državnega pravdnitva, avskultanta Kapscha, po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtožitelja, da se uporabi zakon, razsodila tako:

Matija Kirn vlg. Jandre, rojen 24. febr. 1858 v Dobravci, oženjen, posestnik v Dobravci št. 1, že kaznovan

je kriv

prestopka po § 14 ces. naredbe z dne 7. avgusta 1915, št. 228, storjenega s tem, da je dne 1. maja t. l. na novomeškem trgu šest domačega izleglja 7 do 8 tednov starih prašičev ponujal (prodajal) par za 200 K, torej zahteval, izrabljaje izredne razmere, provzročene z vojnimi stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjene naredbe z uporabo § 266 k. z. na tri dni zapora, poostrejena z enim trdim ležiščem in z globo v znesku 50 K, v slučaju neizterljivosti pa na 5 dni zapora.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbe določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu „Dolenjske novice“.

V smislu § 389 kpr. se obtoženec obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

C. kr. okrajna sodnja v Rudolfovem, odd. III., dne 16. julja 1916.

Popolnoma varno naložen denar.

Hranilnica in posojilnica

za Kandijo in okolico, reg. zadruga z neom. zavezo

— v lastnem domu v Kandiji —

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

☛ 4% ☛

2-0-16

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.